

Vergaderjaar 2021–2022

26 234

Vergaderingen interim- Committee en Development Committee

Nr. 258

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 22 oktober 2021

De vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de brief van 1 oktober 2021 over de geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergadering van het Development Committee van de Wereldbank op 15 oktober 2021 (Kamerstuk 26 234, nr. 256).

De vragen en opmerkingen zijn op 5 oktober 2021 aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voorgelegd. Bij brief van 8 oktober 2021 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

De adjunct-griffier van de commissie,
Prenger

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen	2
Inbreng VVD-fractie	2
Inbreng D66-fractie	9
Inbreng CDA-fractie	13

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie danken de Minister voor de toegezonden geannoteerde agenda. Zij hebben daarover enkele vragen.

Het kabinet geeft in de ogen van de leden van de VVD-fractie terecht aan dat de opkomende economieën en lage-inkomenslanden hard zijn geraakt door de COVID-19-crisis, met een permanent verlies van gemiddeld 4% van bbp. De leden van de VVD-fractie willen graag van de Minister weten voor hoeveel jaren het structurele verlies van de opkomende economieën en lage-inkomenslanden is voorzien? Wat is het structurele verlies van bbp als ook in deze landen het vaccinatieprogramma optimaal uitgerold gaat worden?

1. Antwoord kabinet

Op dit moment zijn er nog te veel onzekerheden om in te schatten hoe lang het structurele verlies in economische groei ten opzichte van de periode vóór COVID-19 zal aanhouden. De huidige verwachting is dat dit BBP-verlies in de opkomende economieën en lage-inkomenslanden in ieder geval ook in 2022 gemiddeld 4% zal bedragen. In het rapport van de Wereldbank wordt geen melding gemaakt van de omvang van dit verlies in de opkomende economieën en lage-inkomenslanden in geval van een optimaal uitgerold vaccinatieprogramma.

De leden van de VVD-fractie hebben ook nog enkele vragen over het feit dat voor de COVID-19-crisis, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) het jaarlijks tekort van de financiering benodigd voor het behalen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) voor ontwikkelingslanden op USD 2,5 biljoen schatte. Door de COVID-19-crisis is dit tekort opgelopen tot USD 4,2 biljoen in 2020. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft eerder aangegeven dat Nederland haar fair share betaalde. Hoe kan het dat andere OESO-landen hier niet aan voldoen? Wat doet Nederland anders dan vergelijkbare landen als het gaat om financiering voor het behalen van SDG's in ontwikkelingslanden?

2. Antwoord kabinet

De Nederlandse ODA uitgaven bedroegen in 2020 0,59% van het BNI ten opzichte van het EU gemiddelde van 0,5%.¹ Om zoveel mogelijk bij te dragen aan het behalen van de SDG's heeft het kabinet onder het huidige regeerakkoord stappen gezet die passen binnen de herbevestiging van de internationale afspraak in EU- en in VN-verband om weer toe te werken naar een

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1701

ODA-budget van 0,7% van het BNI in 2030². Het kabinet kan niet beantwoorden waarom andere OESO-landen niet hun *fair share* betalen. Dit heeft te maken met beleidskeuzes die elk land maakt.

De Nederlandse inzet tijdens de jaarvergadering is onder andere gericht op het versterken van de mobilisatie van privaat kapitaal door de Wereldbank. Voor het mobiliseren van privaat kapitaal zal zoals is gebleken in het *Report of the G20 Eminent Persons 2018* en het G20 rapport «*Building Bridges*» van de IsDB en ICIEC vooral gebruik moeten worden gemaakt van de *International Bank for Reconstruction and Development* (IBRD) garantie/verzekeringsproducten in plaats van IBRD leningen. Kan de Minister de Kamer informeren of, en zo ja, in welke mate de leden van de Wereldbank groep (IBRD/IDA, IFC en MIGA) daadwerkelijk vooruitgang hebben geboekt in het gebruik maken van garanties/verzekeringen voor het mobiliseren van privaat kapitaal?

3. Antwoord kabinet

In januari 2021 heeft de Bank een onafhankelijke evaluatie uitgevoerd naar de mobilisatie van privaat kapitaal. Afgelopen jaren zou de mobilisatie van privaat kapitaal volgens het rapport zijn teruggevallen ten opzichte van de gestelde doelen. Private mobilisatie kan een zeer belangrijke rol spelen om de financieringsdoelen voor het bereiken van de SDG's te behalen. De Bank werkt op dit moment aan nadere ideeën om privaat kapitaal verder te mobiliseren.

De IBRD leent voornamelijk direct aan landen. IFC en MIGA spelen een grotere rol bij het mobiliseren van privaat kapitaal. Voor IFC geldt dat deze tak van de Bank al veel samenwerkt met private investeerders middels participaties in of leningen aan bedrijven en dat IFC daarmee van nature meer privaat kapitaal mobiliseert. Ook mobiliseert IFC private verzekeraars, die IFC in staat stellen meer investeringen te doen. IFC wordt daarnaast ondersteund met concessionele middelen uit het *Private Sector Window* van IDA, waardoor het ook in minder ontwikkelde markten private investeringen kan mobiliseren.

Voor MIGA, de verzekeringstak van de Bank, geldt dat alle activiteiten als mobilisatie gelden omdat MIGA private investeringen garandeert. In boekjaar 2020/2021 werd USD 5,2 miljard aan committeringen door MIGA afgegeven, waarmee USD 5,5 miljard aan private financiering werd gemobiliseerd. Als onderdeel van de COVID-19 respons heeft MIGA USD 7,6 miljard in garanties verstrekt om private financiering te ondersteunen en te mobiliseren. Daarnaast werd USD 7,9 miljard aan garanties verstrekt door MIGA via trust funds.

Welke maatregelen/initiatieven hebben leden van de Wereldbank groep ondernomen na publicatie van het G20 EPG rapport om meer gebruik te maken van garanties/verzekeringen in plaats van leningen? Zijn die maatregelen/initiatieven succesvol geweest? Indien niet, zijn aanvullende initiatieven/ maatregelen nodig/wenselijk, en zo ja welke?

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2018/05/18/pdf-beleidsnota-investeren-in-perspectie>

4. Antwoord kabinet

Het mobiliseren van private financiering is belangrijk voor de Wereldbankgroep. Tijdens de COVID-19-crisis trok een deel van de private investeerders zich terug uit lage- en middeninkomenslanden, wat voor een liquiditeitstekort zorgde in deze landen. De Wereldbankgroep heeft met name gereageerd met instrumenten die direct voor een verlichting van het liquiditeitstekort zorgden. Vooruitkijkend zal het kabinet het gebruik van garanties en verzekeringen door de Wereldbankgroep volgen en waar opportuun aanmoedigen.

Op welke wijze zouden de individuele leden van de Wereldbank groep beter kunnen samenwerken met ECA's (*Export Credit Agencies*) van OESO-landen, waardoor meer kapitaal van ECA's kan worden gemobiliseerd voor de SDG's?

5. Antwoord kabinet

Samenwerking van leden van de Wereldbankgroep, zoals MIGA, met exportkredietverzekeraars (ECA's)- van OESO-landen kan een bijdrage leveren aan het mobiliseren van privaat kapitaal dat gericht is op het behalen van de SDG's. ECA's hebben echter het bevorderen van de nationale export tot doel en reageren op de vraag vanuit nationale bedrijven. Ook zijn de OESO ECA's gebonden aan de Arrangement (de «OESO-consensus» met afspraken over de financiële *terms and conditions* voor publieke exportfinanciering) voor voorwaarden waaronder zij exportfinanciering kunnen bieden. Om goed te kunnen samenwerken en kapitaal te mobiliseren moet in de projectfinanciering rekening gehouden worden met deze verschillende mandaten en voorwaarden.

Daarnaast hebben de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen over de aanpassing van het stemgewicht. De systematiek leidt ertoe dat het stemgewicht van oorspronkelijke donoren (waaronder Nederland) en dat van ontvangende landen zal stijgen. Doordat de Nederlandse kiesgroep vooral uit landen bestaat die niet doneren en niet ontvangen, zal het stemgewicht van de kiesgroep in de *International Development Association* (IDA) volgens ramingen van de Wereldbank iets afnemen. Kan de Minister aangeven wat het verschil is tussen het stemgewicht van de Nederlandse kiesgroep en Nederland als oorspronkelijke donor? Neemt het stemgewicht van Nederland wel toe als het stemgewicht van de Nederlandse kiesgroep afneemt?

6. Antwoord kabinet

Het stemgewicht van de Nederlandse kiesgroep als totaal zal afnemen van 4,77% naar 4,35% in IDA26³ wanneer gouverneurs tijdens de Jaarvergadering instemmen met het voorstel van de Bank. Voor Nederland zelf stijgt het stemgewicht van 1,97% naar 2,11% in IDA26. Het is hierbij belangrijk te vermelden dat het om schattingen gaat die worden gemaakt op basis van eerdere donaties en de aanname dat huidige donaties bij middelenaanvul-

³ In het bestaande systeem groeiden verhoudingen steeds schever doordat het stemrecht van voorheen ontvangende landen die inmiddels donor zijn, sneller groeide bij bijdragen aan middelenaanvullingen vanwege een hoger stemaandeel per ingelegde USD dan dat van traditionele dooren. De herziening kijkt vooruit naar de stemverhoudingen in IDA26 (status quo versus nieuwe situatie).

lingen worden voortgezet. In deze schattingen neemt het stemgewicht van Nederland dus toe, terwijl het stemgewicht van de Nederlandse kiesgroep afneemt. Binnen IDA wordt door landen op individuele basis gestemd. Op dit moment (IDA19) is het stemgewicht van de Nederlandse kiesgroep 4,85% en van Nederland 1,88%. Belangrijk is dat voor de toekomst de onevenwichtigheden in het systeem zijn weggenomen die ervoor zorgden dat Nederlands stemrecht onder druk stond. Het kabinet acht de hervormingen van groot belang omdat daarmee de legitimiteit van IDA als belangrijk ontwikkelingsinstrument wordt versterkt.

De leden van de VVD-fractie vragen ook welke verandering van het stemrecht zal hebben op respectievelijk het stemgewicht van de EU-lidstaten gezamenlijk op en het stemgewicht van China.

7. Antwoord kabinet

Dit hangt af van de vraag of de desbetreffende EU-landen traditionele donoren zijn of nieuwe donoren. Voor traditionele donoren, zoals Nederland, Frankrijk en Italië zal het nieuwe systeem een positief effect op het stemgewicht hebben. Voor nieuwe donoren die tot nu toe profiteerden van het voor hen gunstige systeem zal de nieuwe systematiek in eerste instantie ertoe leiden dat hun stemgewicht zal terugvallen. *Grosso modo* is de verwachting dat het stemgewicht van traditionele donoren (veelal Westerse landen) zal stijgen ten opzichte van dat van nieuwe donoren, waartoe ook China gerekend kan worden. Dit hangt ook af van de ontwikkeling van de bijdragen aan de volgende middelenaanvullingen van de verschillende landen. Voorop staat dat de modernisering van het systeem ertoe leidt dat alle donoren gelijk worden behandeld. Mijns inziens bevordert dit de legitimiteit van IDA in de toekomst en leidt dit hopelijk tot ambitieuze donaties.

Daarnaast willen de leden van de VVD-fractie graag weten welke effecten bij verandering van stemgewicht te verwachten zijn bij pogingen om hogere standaarden te hanteren bij projecten op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen?

8. Antwoord kabinet

Besluiten door IDA worden met meerderheid van stemmen genomen. In de praktijk worden besluiten echter doorgaans met consensus genomen. Uiteraard helpt bij deze discussies, zelfs bij besluiten op basis van consensus, het gegeven dat het stemrecht van de landen die hogere standaarden voor wat betreft duurzaamheid nastreven, groter is. Volgens inschattingen van de Bank zal het stemrecht van Nederland en gelijkgestemden niet verder dalen en zelfs enigszins toenemen.

Nederland heeft € 825 miljoen toegezegd aan IDA-19. En marge van de jaarvergadering worden de beleidsprioriteiten en de financiële kaders van de middelenaanvulling voor IDA-20 uitgewerkt. Kan de Minister hier meer duiding over geven?

9. Antwoord kabinet

In oktober en december bespreken IDA-donoren de hoogte en de inhoudelijke prioriteiten van de twintigste middelenaanvulling van IDA. IDA heeft in juni de volgende beleidsprioriteiten voorgesteld: *human capital*, klimaat, gender en ontwikkeling, fragiliteit, banen en economische transformatie. Daarbij worden *crisis preparedness*, *governance* en instituties, schulden en technologie als dwarsdoorsnijdende thema's genoemd. Voor Nederland is IDA een belangrijke partner voor het realiseren van BHOS-prioriteiten en de voorgestelde prioriteiten van IDA sluiten hier in grote mate op aan. Zowel de beleidsprioriteiten als de financiële kaders worden dit najaar verder uitgewerkt.

Wat is de budgettaire omvang van IDA-20? En welk aandeel gaat Nederland daar in financiële zin aan bijdragen?

10. Antwoord kabinet

De budgettaire omvang van IDA20 is nog niet bepaald en daarmee is het ook nog niet bepaald welk aandeel Nederland daaraan zal bijdragen. Het aandeel van Nederland onder IDA19 is 2,88%. Doordat Nederland de IDA-19 middelenaanvulling versneld betaalt krijgt het extra *credits* waardoor het aandeel is toegenomen tot 2,93.⁴

Kan de Minister de Kamer ook toezeggen dat hij vooraf geïnformeerd wordt voordat er definitieve verplichtingen aangegaan worden?

11. Antwoord kabinet

De Kamer wordt na afloop van de laatste onderhandelingsronde geïnformeerd voordat de verplichting in 2022 definitief wordt aangegaan. Dit is in lijn met voorgaande middelenaanvullingen. Via het begrotingsproces heeft de Kamer eerder de hiervoor gemaakte reservering geautoriseerd.

De leden van de VVD-fractie willen ook graag weten welke effecten het naar voren halen van middelen zal hebben op de middellange termijn? Hoe voorkomt de Wereldbank een keteneffect waarbij er mogelijk permanent middelen naar voren worden gehaald, omdat bij iedere keer dat er middelen naar voren worden gehaald, automatisch een gat in de verdere toekomst ontstaat?

12. Antwoord kabinet

Om het middelentekort van IDA op te vangen dat is ontstaan onder IDA19 als gevolg van de COVID-19 respons, wordt de twintigste middelenaanvulling van IDA20 van 2023 naar 2022 gehaald en zal het programma van IDA19 twee jaar beslaan in plaats van de reguliere drie jaar. De Kamer is hierover geïnformeerd in de geannoteerde agenda van de voorjaarsvergadering (Kamerstuk 26 234, nr. 238). Het kabinet is van mening dat het verkorte IDA19-programma een uitzondering is vanwege de bijzondere omstandigheden van de COVID-19-crisis. Daarnaast is Nederland positief over IDA als 's werelds grootste bron van concessionele financiering en de essentiële rol die IDA als

⁴ Kamerstuk 26 234, nr. 238

belangrijkste ontwikkelingspartner van de allerarmste landen speelt bij het verder uitbannen van extreme armoede, het behalen van de SDG's en het uitvoeren van de klimaatafspraken. IDA is daarnaast een effectief en transparant kanaal voor ontwikkelingssamenwerking.

De bijdragen aan IDA zijn verdeeld over twee begrotingen. De zogenaamde kernbijdrage aan IDA staat op de begroting van het Ministerie van Financiën (IX). Bijdragen ten behoeve van HIPC en *arrears clearance* zijn afkomstig van de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII). Met de driejaarlijkse middelenaanvullingen van IDA wordt rekening gehouden in de begroting door het opnemen van stelposten. Ook voor IDA20 zijn er reeds stelposten in beide begrotingen opgenomen die ingepast zijn onder het OS-budget. Deze stelposten zijn niet gewijzigd, er gaat daardoor geen extra ODA-budget naar IDA. Wel zullen alle verplichtingen voor de opeenvolgende middelenaanvullingen een jaar eerder worden aangegaan. Tot nu toe zijn de budgetten voor IDA nog niet gewijzigd. De Kamer zal hier bij de eerste suppletoire begroting van Financiën nader over worden geïnformeerd.

Met betrekking tot de inzet en rol van de Wereldbank op het gebied van schulden is in het verslag van de jaarvergadering van april 2021 te lezen dat Nederland een extra bijdrage van € 20 miljoen heeft aangekondigd in het kader van de *Poverty Reduction Growth Trust* (PRGT) van het IMF dat lage-inkomenslanden voorziet van concessionele leningen met een lange looptijd. De leden van de VVD-fractie hebben eerder aangegeven dat ten aanzien van schuldenproblematiek, zij zeer terughoudend zijn over kwijtscheldingen. Het verleden leert dat de ontstane ruimte vaak wordt gebruikt om nieuwe schulden bij andere crediteuren aan te gaan, bijvoorbeeld uit China. Kan de Minister bevestigen dat er geen sprake is van kwijtschelding? Indien nee, waarom niet?

13. Antwoord kabinet

De *Poverty Reduction and Growth Trust* (PRGT) is het loket van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voor concessionele leningen aan lage-inkomenslanden. Nederland heeft EUR 20 miljoen bijgedragen aan het subsidieaccount van de PRGT, waarmee de concessionele rente op de leningen wordt gefinancierd. Daarmee draagt de bijdrage direct bij aan de concessionele leencapaciteit van het IMF. Deze leningen zijn essentieel voor lage inkomenslanden die in veel gevallen geen toegang tot marktfinanciering hebben, en wanneer dat wel zo is zijn de marktrentes vaak (te) hoog. Het is de bedoeling dat IMF-financiering katalytisch werkt, dat wil zeggen dat andere financiers zoals multilaterale banken, bilaterale crediteuren maar mogelijk ook private crediteuren weer geld willen lenen aan een land. Daarbij geldt wel dat het IMF mogelijkheden heeft om te zorgen dat een land verantwoord begrotings- en leenbeleid voert. IMF leent alleen aan landen als uit de schuldhoudbaarheidsanalyse volgt dat schuld houdbaar is. Daarnaast worden voorwaarden gesteld in een IMF-programma, bijvoorbeeld door afspraken te maken over het begrotingssaldo en de schuldenpositie. Het IMF kan ook gebruik maken van de *Debt Limits Policy* (DLP), en landen directe restricties opleggen t.a.v. het leenbeleid. Dat kan bijvoorbeeld inhouden dat een land niet non-concessioneel mag lenen, om zo te voorkomen dat een land dure leningen aangaat tijdens de periode van IMF-financiering. Bij PRGT leningen is geen sprake van schuld kwijtschelding, omdat het programma bestaat

uit – al dan niet concessionele – leningen en niet uit schuldkwijtschelding.

In het kader van schuldenkwijtschelding willen de leden van de VVD-fractie ook graag weten of China ook meedeed bij de schuldenkwijtschelding aan Soedan, en hoeveel schulden Soedan heeft bij de Chinese overheid en bij Chinese private entiteiten die de facto overheidsbeleid uitvoeren?

14. Antwoord kabinet

De schuldkwijtschelding voor Sudan vond plaats onder het *Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative*, dat in 1996 door de Wereldbank en het IMF werd gelanceerd. China heeft zich niet gecommitteerd aan dit initiatief en is dus ook niet verplicht om op basis hiervan schuldverlichting aan Sudan te verlenen.

De schulden die zijn kwijtgescholden onder deze schuldenkwijtschelding voor Sudan betreffen hoofdzakelijk oude schulden (van vóór 1 januari 1984) een periode waarin China waarschijnlijk geen grote crediteur was.

Het is niet met zekerheid te zeggen of en hoeveel schulden de Soedanese overheid bij de Chinese overheid, en haar staats- en private entiteiten, uit heeft staan. Overigens ziet Nederland transparantie als essentiële voorwaarde om de schuldhoudbaarheidspositie van landen in kaart te brengen. Samen met gelijkgezinde landen dringt Nederland binnen de G20 en de Club van Parijs aan op transparantie vanuit crediteuren en debiteuren over eventuele openstaande schulden, waaronder die aan China.

Daarnaast hebben de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen over de aanpassingen van ranglijsten over het ondernemingsklimaat door de Wereldbank. Is het kabinet van mening dat procedures nu voldoende aangepast zijn om herhaling van oneigenlijke beïnvloeding door lidstaten te voorkomen? Kan de Minister ook aangeven hoe aanscherpingen gemonitord worden?

15. Antwoord kabinet

Zoals aangegeven in antwoorden van de Minister van Financiën mede namens mijzelf op de vragen van het lid Heinen (Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 102) zijn de *Doing Business*-rapportages stopgezet. Herhaling van oneigenlijke beïnvloeding is daardoor niet mogelijk. Stopzetting voldoet aan de aanbevelingen uit het externe rapport.⁵ Daarnaast heeft een extern panel in opdracht van de Wereldbank onderzoek gedaan naar de methodologie achter de *Doing Business*-rapportages met aanbevelingen over onder andere transparantie en toezicht. Ik steun deze aanbevelingen. Dit zijn nuttige bevindingen bij het zoeken naar een andere manier om het ondernemings- en investeringsklimaat van landen te onderzoeken zonder beïnvloedingsmogelijkheden.⁶ Nederland ziet vanuit de Raad van Bewindvoerders bij de Bank toe op de opvolging van deze aanbevelingen.

⁵ <https://www.worldbank.org/en/news/statement/2021/09/16/world-bank-group-to-discontinue-doing-business-report>

⁶ <https://www.worldbank.org/en/news/statement/2021/09/20/report-on-external-panel-review-of-doing-business-methodology>

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of de beïnvloeding besproken zal worden tijdens de jaarvergadering. Kan de Minister toezeggen dat, indien dat het geval is, Nederland samen met gelijkgezinde landen zal ijveren voor een krachtige afwijzing van de praktijken die hebben plaatsgevonden, en landen die zich schuldig hebben gemaakt aan oneigenlijke beïnvloeding hierop zal aanspreken.

16. Antwoord kabinet

De *Doing Business*-rapportages en het externe rapport hierover staan niet op de agenda van de jaarvergadering. Mocht dit opgebracht worden dan zal Nederland, conform de beantwoording van de vragen van het lid Heinen (VVD), aangeven dat het onwenselijk is dat de methodologie van de *Doing Business*-rapportages ruimte laat om uitkomsten aan te passen ten gunste van individuele landen. Ook zal Nederland aangeven de aanbevelingen uit het rapport te onderschrijven.

Nederland zet erop in dat de juiste procedures door de Bank gevolgd worden en dat de aanbevelingen aangaande «cultuur» binnen de Bank die uit het onderzoek volgen worden opgevolgd. Hierbij richt de Bank zich op de organisatie en niet op individuele landen. Het rapport stelt ook expliciet dat landen vaak acute en legitieme belangstelling tonen in hun rangschikking in het *Doing Business*-rapport en dat ze niet willen impliceren dat er ongepast gedrag door Chinese of andere overheidsfunctionarissen heeft plaatsgevonden.⁷ Daarnaast vind ik het belangrijk te vermelden dat in algemene zin Nederland zich bij de Bank consequent en consistent inzet voor transparantie en *accountability*.

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de inzet van de jaarvergadering Wereldbank 2021 en het verslag van de Wereldbank voorjaarsvergadering 2021 d.d. 9 april 2021. Zij zijn verheugd te lezen dat er constructieve voorstellen liggen voor onder andere de herziening van het *International Development Association* (IDA)-stemrecht en de klimaataanpak, en delen de geuite zorgen over de gevolgen van de lage vaccinatiegraad in lage-inkomenslanden. De aan het woord zijnde leden hebben daarbij wel aanvullende vragen over de Nederlandse bijdrage aan de wereldwijde verdeling van vaccins. Daarnaast hebben zij nog enkele vragen over de Nederlandse inzet met betrekking tot het *Climate Change Action Plan*.

In het verslag Wereldbank voorjaarsvergadering 2021 d.d. 9 april 2021 lezen de leden van de D66-fractie dat «bleken er grote zorgen te bestaan over eerlijke en gelijke toegang tot vaccins». Vijf maanden verder lijken die zorgen nauwelijks verminderd, zo blijkt uit een interview met de Managing Director van de Wereldbank.⁸ Van de één miljard door de G7 beloofde vaccins aan lage-inkomenslanden zou slechts 10 procent zijn geleverd. Ook vanuit Nederland was lang onduidelijk hoe invulling werd gegeven aan de belofte om «een mogelijk overschot» te doneren, ondanks de aangenomen motie van de leden Bikker en Hammelburg⁹, die

⁷ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/84a922cc9273b7b120d49ad3b9e9d3f9-0090012021/original/DB-Investigation-Findings-and-Report-to-the-Board-of-Executive-Directors-September-15-2021.pdf>. Pagina 4

⁸ Volkskrant, 23 september 2021, «Er wordt qua vaccins van alles beloofd. Maar het blijft veel bij woorden»

⁹ Kamerstuk 25 295, nr. 1315

verzoekt precies op dit punt een plan van aanpak te formuleren met als doel vaccins die we kunnen missen (via COVAX) aan landen in nood te doneren. Vorige week heeft de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzicht gegeven in de donatieplannen van Nederland.¹⁰ De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat Nederland nu al ons surplus zal doneren, zoals met de motie beoogd werd. Ook is het goed te lezen dat «we nu het punt naderen dat we ook rechtstreeks vanuit de fabriek kunnen gaan doneren aan Covax». Gegeven de terechte constatering van de Wereldbank over eerdere beloften en wat daarvan is terecht gekomen, vragen deze leden zich nog wel af welke concrete termijn hier aan vast zit. Op welke termijn verwacht het kabinet dat de directe donaties vanuit de fabriek aan COVAX op gang zullen komen?

17. Antwoord kabinet

Zoals mijn collega Minister van VWS recent met uw Kamer heeft gedeeld, is het streven van het kabinet om in de loop van oktober de eerste donaties aan COVAX te laten beginnen.

Welk deel van de toegezegde donaties zal via die weg verlopen?

18. Antwoord kabinet

Nederland doneert zowel bilateraal, als via COVAX. Verwachting is dat dit jaar circa een kwart van donaties bilateraal zal verlopen en circa driekwart rechtstreeks aan COVAX.

Naast de vaccindonatie bestaan er zorgen over de financiële toezeggingen aan COVAX. Klopt het dat Nederland nog niet alle financiële toezeggingen aan COVAX heeft uitgekeerd?¹¹ Zo ja, wat is daar de verklaring voor? Op welke termijn zal wel aan de toezeggingen worden voldaan?

19. Antwoord kabinet

COVAX is één van de vier pijlers van *Acces to COVID Tools Accelerator (ACT-A)*. In totaal heeft Nederland nu EUR 242 miljoen aan dit samenwerkingsverband gecommiteerd, waarvan EUR 192 miljoen vanuit de BHOS-begroting. Dit is inclusief de recente aankondiging van EUR 95 miljoen. Deze laatste bijdrage bestaat uit EUR 20 miljoen voor vaccins via COVAX, EUR 15 miljoen voor het Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria (GFATM) voor de versterking van de basisgezondheidszorg, EUR 30 miljoen voor de Global Financing Facility voor de gezondheidszorg van meisjes en vrouwen en EUR 30 miljoen voor de WHO COVID-19 Response.

De bijdragen aan COVAX vanuit BHOS tot en met 2021 zijn voldaan. De geplande bijdrage voor 2022 van EUR 20 miljoen zal volgend jaar worden betaald. Hierbovenop zal Nederland naar verwachting in 2022 een bijdrage van EUR 50 miljoen aan ACT-A betalen voor de versterking van gezondheidssystemen.

Naast de directe coronabestrijding, onderschrijven de leden van de D66-fractie de zorgen over de indirecte impact van de coronapandemie. Zij maken zich in het bijzonder zorgen over de positie van vrouwen en meisjes. Kan de Minister toelichten wat de huidige Nederlandse inzet is

¹⁰ Kamerstuk 25 295, nr. 1461

¹¹ Nederlands Dagblad, 5 oktober 2021, «Online petitie om eerlijke verdeling coronavaccins: «Nederland moet beloftes aan Covax nakomen»

om de uitvergroete bestaande ongelijkheden tijdens de COVID-19 pandemie in ontwikkelings- en middeninkomenslanden, in het bijzonder voor vrouwen en meisjes, te verminderen?

20. Antwoord kabinet

Door de COVID-19-pandemie loopt de bestrijding van chronische ziekten als HIV, tuberculose en malaria vertraging op en worden bestaande ongelijkheden vergroot, in het bijzonder voor vrouwen en meisjes. Er is een toename van aan gender gerelateerd geweld, het aantal kindhuwelijken neemt toe en er is een forse toename van ongeplande zwangerschappen en moeder- en kindsterfte. Tijdens de COVID-19-crisis heeft de Wereldbank versneld over een periode van 15 maanden een steunpakket van USD 160 miljard beschikbaar gesteld, waarvan 156 USD miljard gecommiteerd is. De Wereldbank verleent ook substantiële steun aan lage-inkomenslanden op het gebied van *crisis preparedness*, digitale infrastructuur en beleidscoördinatie. Nederland is als aandeelhouder medeverantwoordelijk voor het vormgeven van het beleid van de Wereldbankgroep. Daarbij pleit Nederland voor een COVID-19 respons en zet het in op duurzaam, inclusief en groen herstel na de COVID-19-crisis in 2022, met daarbij aandacht voor de positie van vrouwen en meisjes. Het kabinet besteedt daarnaast extra aandacht aan arme en kwetsbare groepen, in het bijzonder jongeren, meisjes en vrouwen, o.a. met een bedrijge van EUR 10 miljoen Global Fund: voor het versterken van gezondheidszorg en -systemen () en een bijdrage van EUR 20 miljoen uit de Global Financing Facility voor het verbeteren van SRGR-zorg voor meisjes en vrouwen.

Hoe wordt de toename van gender gerelateerd geweld, het aantal kindhuwelijken, ongeplande zwangerschappen en moeder- en kindsterfte bestreden?

21. Antwoord kabinet

Deze toename wordt bestreden via diplomatieke inzet gericht op nieuwe of verscherpte maatregelen om bijvoorbeeld aan gender gerelateerd geweld te bestrijden alsook via programma's waarin concreet wordt gewerkt aan bijvoorbeeld het aanpakken van kindhuwelijken en het tegengaan van genderongelijkheid. Zo dient Nederland samen met Frankrijk een tweejaarlijkse resolutie over geweld tegen vrouwen in bij de Algemene Vergadering van de VN en geeft Nederland financiële ondersteuning aan o.a. UNWOMEN en UNFPA die programma's in landen implementeren tegen geweld tegen vrouwen en meisjes, onder andere door middel van zogenaamde *One Stop Centers* waar slachtoffers van geweld terecht kunnen voor gezondheidszorg, psychosociale ondersteuning, juridisch advies en politiediensten. Ook legt Nederland bij de ontwikkeling van menselijk kapitaal meer nadruk op het belang van onderwijs, in het bijzonder dat van meisjes, *comprehensive sexuality education (CSE)*, het vergroten van toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor adolescenten en effectieve strategieën om kindhuwelijken tegen te gaan.

Ook wordt terecht benoemd dat de financiering van de SDG's door de COVID-19 pandemie verder onder druk is komen te staan. De leden van de D66-fractie achten het actief meewerken van de Wereldbank aan het initiatief voor *Integrated National Financing Frameworks (INFF)* van

VN-partners, het IMF en de Europese Unie als een belangrijke manier om de SDG's toch te kunnen behalen. Hoe wil de Minister dit voornemen bewerkstelligen?

22. Antwoord kabinet

Het kabinet ziet de de *Integrated National Financing Frameworks (INFFs)* als een belangrijk instrument om de financiering voor de SDG's te verbeteren en te zorgen dat nationale SDG-plannen van ontwikkelingslanden worden ondersteund met een gedegen financieringsstrategie. Het instrument is gericht op coördinatie en coöperatie van de verschillende relevante ontwikkelingspartners op landenniveau. Daarnaast vindt het kabinet het van belang dat het eigenaarschap van de INFFs bij het desbetreffende land ligt. Het instrument zorgt er ook voor dat in de dialoog tussen het land en de ontwikkelingspartners de SDG's centraal staan. Het kabinet zet daarom via meerdere diplomatieke kanalen in op het aanmoedigen van de Wereldbank om actief deel te nemen aan de INFFs. In de Development Working Group van de G20 is onder het Italiaanse voorzitterschap actief aandacht besteed aan het belang van de INFFs. Hierbij heeft Nederland ook benadrukt dat het belangrijk is dat de Wereldbank hier aan deelneemt. Ook in EU-verband is Nederland een pleitbezorger voor de INFFs en benadrukt het regelmatig het belang van de deelname van de Wereldbank. Daarnaast zet Nederland tijdens de aanstaande jaarvergadering en de lopende onderhandelingen voor de 20^e middelenaanvulling van IDA in op actieve deelname van de Wereldbank aan de INFFs.

De leden van D66-fractie verwelkomen de concretisering van de klimaatplannen en doelstellingen van de Wereldbank in de vorm van het *Climate Change Action Plan (CCAP)*. Zij lezen dat het doel van de Wereldbank is om 35% van de totale financiering naar klimaatfinanciering te laten gaan, waarvan 50% naar mitigatie en 50% naar adaptatie gaat. Kan de Minister -voor zover bekend- toelichten wat het huidige aandeel klimaatfinanciering is in de totale financiering van de Wereldbank, en wat daarbij de verhouding adaptatie-mitigatie is?

23. Antwoord kabinet

In 2020 leverde de Wereldbankgroep USD 21 miljard aan klimaatfinanciering voor lage en middeninkomenslanden, 29% van haar totale financiering in 2020. Daarvan was USD 9 miljard toe te rekenen aan adaptatie en USD 12 miljard aan mitigatie.¹²

Nederland besteedt bewust een groter aandeel aan adaptatie¹³, vanuit de wetenschap dat wereldwijd veel meer geld naar klimaatmitigatie gaat en private investeerders minder kansen zien in klimaatadaptatie. Hoe kijkt de Minister in dat licht aan tegen de 50–50 verhouding die de Wereldbank nastreeft? Zou er verhoudingsgewijs niet meer in adaptatie geïnvesteerd moeten worden? Zo ja, bent u bereid daarvoor te pleiten bij de jaarvergadering?

¹² Zie «2020 Joint Report on Multilateral Development Banks» Climate Finance»

¹³ Kamerstuk 35 926, nr. 1

24. Antwoord kabinet

De klimaatcrisis vraagt om investeringen in zowel klimaatmitigatie als klimaatadaptatie in lage- en middeninkomenslanden. Het is van belang dat ook de Wereldbankgroep gebalanceerd inzet op mitigatie en adaptatie. Het 50% doel van de Bank past daar goed bij. Ook past dit bij de Nederlandse inzet om donoren en multilaterale instellingen te bewegen hun allocatie voor adaptatie te verhogen tot 50%.

De leden van de D66-fractie steunen de vraag aan de Wereldbank om de ambities in het CCAP te vertalen naar concrete resultaatindicatoren om de bijdrage van de Wereldbank aan de klimaattransitie in ontwikkelingslanden te kunnen meten. Kan en gaat het kabinet vervolgens ook rapporteren welk aandeel van de resultaten aan Nederlandse steun is toe te schrijven?

25. Antwoord kabinet

We vragen de Wereldbankgroep om resultaatgericht te werken aan de klimaattransitie en om inzicht te geven in de relevantie van door de Bank bereikte klimaatresultaten in lage- en middeninkomenslanden. Omdat de klimaatinzet van de Bank ook wordt gesteund door andere donoren en aandeelhouders, zijn de resultaten vaak niet eenduidig aan Nederlandse steun toe te schrijven. Waar resultaten aan Nederlandse financiering toe te schrijven zijn, zal het kabinet dit opnemen in de jaarlijkse OS-resultatenrapportage.

De vertaling van plannen in concrete resultaatindicatoren speelt niet alleen op het gebied van klimaat. Kan de Minister toelichten welke progressie de Wereldbank op dit gebied heeft geboekt, in het bijzonder op het gebied van resultaatmeting van het bevorderen van gendergelijkheid?

26. Antwoord kabinet

De Wereldbank werkt niet zozeer met resultaatindicatoren op het terrein van gendergelijkheid maar met een monitoringsysteem, de zogenaamde *gender tagging*. Projecten krijgen een *gender tag* als een *gender analyse* onderdeel is van het *project design*, in het project wordt gewerkt aan het verkleinen van de genderkloof alsook wordt gemeten wat de impact is geweest.

Inbreng CDA-fractie

Lage-inkomenslanden zijn economisch hard geraakt door de pandemie. Deze landen zien zich gesteld voor een permanent verlies van gemiddeld 4% van bbp zo stelt de Minister in de geannoteerde agenda. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister wie deze cijfers heeft gepubliceerd en indien mogelijk dit te specificeren voor de Nederlandse focusregio's.

27. Antwoord kabinet

Deze cijfers zijn afkomstig van de Wereldbank. De Wereldbank maakt daarbij onderscheid tussen ontwikkelde economieën, opkomende economieën, lage-inkomenslanden en de wereld als geheel. Een onderscheid naar de Nederlandse focusregio's of individuele landen, die bestaan uit lage-inkomenslanden en opkomende economieën, wordt hierbij niet gemaakt en het is daarom niet mogelijk om dit te specificeren.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister in hoeverre de *Green, Resilient and Inclusive Development* (GRID) zoals gepresenteerd door de Wereldbank aansluit bij de inzet van de Europese Green Deal en de Nederlandse klimaatdoelstellingen zoals geformuleerd in de OS-beleidsagenda. Deze leden vragen tevens hoe de Nederlandse agenda aansluit bij deze GRID-aanpak en naar de Nederlandse inzet om de GRID-aanpak te optimaliseren,

28. Antwoord kabinet

De GRID-aanpak richt zich op duurzaamheidstransities op het gebied van energie, landbouw/landgebruik/water, steden, vervoer en industrie. Deze focus sluit goed aan bij de oriëntatie van de Europese Green Deal en het Nederlandse klimaatakkoord. Zowel de Europese Green Deal als het Nederlandse klimaatakkoord gaan verder dan GRID in het stellen van kwantitatieve doelen en zijn daarmee helderder in hun ambitie. Nederland vraagt daarom van de Wereldbank een meer ambitieuze operationalisering van de GRID-aanpak.

Nederland zet in op het gebruik van innovatieve financiering door de Wereldbank. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister toe te lichten hoe de Wereldbank daarbij gebruik zal maken van private financiering en in hoeverre het mogelijk is om de terugkeergelden (*remittances*) in te zetten voor het behalen van beleidsdoelen.

29. Antwoord kabinet

De Wereldbank maakt in brede zin gebruik van haar strategie voor *Maximizing Financing for Development* en de bijbehorende *cascade approach*. Deze strategie beoogt het stimuleren van private financiering en neemt bij elk project als startpunt private financiering. Als dit niet mogelijk is, wordt gekeken of de omgevingsfactoren kunnen worden verbeterd of dat de investering aantrekkelijker gemaakt kan worden voor private financiering. Alleen als deze stappen niet lukken gaat de Bank bij de *cascade approach* over tot publieke financiering. Naast deze aanpak werkt de Wereldbank samen met de andere onderdelen van de Wereldbankgroep IFC en MIGA op private financiering. Hierbij investeert IFC samen met private investeerders in ontwikkelingsprojecten in de private sector en wordt hierbij gesteund door het *Private Sector Window* van IDA. Nederland moedigt IFC actief aan om meer innovatieve financieringsmethoden in te zetten voor het aantrekken van privaat kapitaal, onder andere door middel van cofinanciering of de inzet van garanties. Voorbeelden van innovatie door IFC zijn onder andere het *Managed Co-Lending Portfolio Program* (MCP) en de *IFC Asset Management Company*. MIGA verstrekt daarnaast garanties voor publieke en private investeringen in ontwikkelingslanden.

Terugkeergelden (*remittances*) zijn overmakingen van individuele personen. Bekend is dat ontvangers van *remittances* deze o.a. inzetten voor eerste levensbehoeften, schoolgeld en consumptieve uitgaven. De Wereldbank heeft geen zeggenschap over de besteding van deze overmakingen en kan hooguit stimuleren dat deze voor ontwikkelingsrelevante doeleinden worden ingezet.

De Wereldbank stelt dat in toekomstige crises actief moet worden opgetreden omdat door de huidige pandemie de bestaande ongelijkheden

zijn vergroot, in het bijzonder voor vrouwen en meisjes. Er is een toename van aan gender gerelateerd geweld, het aantal kindhuwelijken neemt toe en er is een forse toename van ongeplande zwangerschappen en moeder- en kindsterfte, zo stelt de Minister in de geannoteerde agenda. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om bij dit agendapunt niet alleen te focussen op toekomstige crises, maar ook de huidige situatie aan te kaarten.

Deze leden verzoeken de Minister de deelnemers bij de jaarvergadering op te roepen nu iets te doen aan deze toenemende ongelijkheid en de positie van meisjes en vrouwen, met namen aan de landen waar deze meisjes slachtoffers zijn.

30. Antwoord kabinet

Tijdens de jaarvergadering zal door onze Kiesgroep aandacht gevraagd worden voor de toenemende ongelijkheid en de achtergestelde positie van vrouwen en meisjes, die tijdens de COVID-19-crisis verder is toegenomen. In mijn toespraak zal ik de Bank oproepen om bij haar acties prioriteit te geven aan de allerarmsten en kwetsbare groepen met een speciale aandacht voor vrouwen en meisjes.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om bij de jaarvergadering op te roepen tot actie tegen mensenhandelaars en kindermisbruikers. Deze leden vragen de Minister of de Wereldbank in haar financierings-systeem indicatoren kent, en deze anders zou moeten ontwikkelen, zodat landen die financiële steun ontvangen van de Wereldbank actie ondernemen tegen mensenhandelaren onder de dreiging dat middelen worden stopgezet wanneer geen actie wordt ondernomen.

31. Antwoord kabinet

De Wereldbank hanteert sociale standaarden en milieustandaarden (*safeguards*) bij de besluitvorming over investeringen in activiteiten, die ook gelden voor de aanvragende landen, zoals het voorkomen van dwangarbeid en kinderarbeid. Deze *safeguards* zijn in 2018 overeengekomen door de Bank en zijn leden.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister bovendien wat hij zal inbrengen ten behoeve van het realiseren van een mondiale gezondheidsaanpak, een Global health strategie, als gevolg van de huidige gezondheidscrisis en het voorkomen van een toekomstige crisis.

32. Antwoord kabinet

Tijdens de jaarvergadering zal ik benadrukken dat naast aandacht voor *health security* en *pandemic preparedness*, een sterk gezondheidssysteem en functionerende basisgezondheidszorg inclusief SRGR, fundamenteel is bij het voorkomen van nieuwe crises. COVID-19 leert ons dat vooral in lage-inkomenslanden een falend of niet toegankelijke basisgezondheidszorg voor meer slachtoffers zorgt dan COVID-19 zelf. Waar de focus teveel komt te liggen op *health security* of enkel op vaccinverstrekking, wijst Nederland op deze secundaire impact van de crisis in het gezondheidssysteem.

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie de Minister welk beleid de Wereldbank nu voert bij het aanpakken van seksueel misbruik door hulpverleners. Deze leden vragen de Minister tijdens de jaarvergadering

erop aan te dringen dat seksueel misbruik door hulpverleners hard moet worden aangepakt, en dat de Wereldbank dit evenals de VN, hoog op de eigen agenda moet plaatsen als het gaat om eventuele consequenties voor mogelijke financiering.

33. Antwoord kabinet

Het aanpakken van aan gender gerelateerd geweld (GBV), seksuele uitbuiting en misbruik (SEA) en seksuele intimidatie (SH) is in de context van haar ontwikkelingswerk een prioriteit voor de Wereldbank. De Bank blijft gecoördineerde maatregelen nemen om haar aanpak van het beheer en de preventie van SEA-SH-risico's te versterken. Zo handhaaft de Bank robuuste beleidskaders en duidelijke institutionele mechanismen die aangeven hoe incidenten en beschuldigingen zullen worden afgehandeld als deze zich voordoen.

Zoals ik uw Kamer in mijn brief d.d. 29 september 2021 betreffende de rapportage bestrijding seksueel geweld (Kamerstuk 35 925 XVII, nr. 4) informeerde, is Nederland een van de voortrekkers waar het gaat om de internationale aanpak van seksueel overschrijdend gedrag – ook binnen de Wereldbank. Nederland blijft aandringen op aanpak van seksueel geweld door de Bank in de door haar gefinancierde projecten. Dit zal ook tijdens de jaarvergadering worden gedaan. Mede dankzij een aanjagende rol van Nederland zijn in 2020 de vereisten bij de aanbestedingen door de Bank al aangescherpt en moeten aanbidders nu aantonen dat zij voldoen aan specifieke SEA-SH-gerelateerde verplichtingen tijdens het beoordelingsproces van hun offertes. Ook staan nu duidelijke verwachtingen van de Bank in de contractvoorwaarden, met vastgestelde verplichtingen voor het beheersen van GBV/SEA-SH-risico's die binnen de controle van de aanbidders vallen. In het uiterste geval kunnen bedrijven die zich niet aan de SEA-SH-regels houden, gediskwalificeerd worden bij volgende aanbestedingen.